

ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Сидор В.Д.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: victoriasd@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1794-2577>*

Прилуцький С.В.,

*аспірант Університету економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: prylutskyisv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7646-7868>*

Ищенко Ю.І.,

*аспірант Університету економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: ishchenkoyi@krok.edu.ua*

Перепадін К.В.,

*аспірант Університету економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: perepadinkv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5205-5824>*

TERRORISM AS A THREAT TO INTERNATIONAL SECURITY

Sydor V.D.,

*Doctor of Legal Sciences, Professor,
Professor of the Department of State and Legal Disciplines
«KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: victoriasd@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1794-2577>*

Prylutskyi S.V.,

*Postgraduate student of the University of Economics and Law «KROK»
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: prylutskyisv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7646-7868>*

Ishchenko Y.I.,

*Postgraduate student of the University of Economics and Law «KROK»
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: ishchenkoyi@krok.edu.ua*

Perepadin K.V.,

*Postgraduate student of the University of Economics and Law «KROK»
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: perepadinkv@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5205-5824>*

Анотація. У статті аналізується тероризм як негативне небезпечне явище, що становить реальну загрозу міжнародній системі безпеки.

Загострення в умовах повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України, «страусина політика» ряду держав, що імітують протидію та боротьбу з міжнародним російським тероризмом і злочинні підходи ряду інших держав, що надають різного роду допомогу російському екстремізму у виді продажу товарів подвійного призначення (наприклад радіоелектронних чіпів), які використовуються при виготовленні зброї масового знищення, несуть свої життєво небезпечні кроваві наслідки.

Ескалація суспільно-політичних етнічних, релігійних конфліктів і протиріч, змушує усвідомити соціум світу, що дефініція «тероризм» стає дедалі частіше небезпечною на всіх континентах світу.

Чисельні напрацювання питань генези, становлення і розвитку та еволюції цього негативного антилюдського явища, вимагає постійної уваги, а також осмислення та розуміння тероризму як негативного явища. Напрацювання і вироблення ефективної протидії та методів боротьби спільного міжнародного характеру вимагає дієвої внутрішньої і зовнішньої політики, спроможності належної, реальної, функціональної, цілеспрямованої дії державного апарату у застосунках протидії тероризму, дієвості суспільно-економічних програм, і широкого спектру заходів, у цілях боротьби з тероризмом.

Ключові слова: загроза, тероризм, протидія, міжнародна безпека.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 5.

Abstract. The article analyzes terrorism as a negative dangerous phenomenon that poses a real threat to the international security system.

The aggravation of the full-scale war unleashed by Russia against Ukraine, the «ostrich policy» of a number of states that imitate countering and combating international Russian terrorism and the criminal approaches of a number of other states that provide various kinds of assistance to Russian extremism, in the form of the sale of dual-use goods (for example, electronic chips) used in the manufacture of weapons of mass destruction, have their life-threatening bloody consequences.

The escalation of socio-political, ethnic, religious conflicts and contradictions makes the society of the world realize that the definition of «terrorism» is becoming more and more dangerous on all continents of the world.

Numerous developments in the genesis, formation and development and evolution of this negative anti-human phenomenon require constant attention, as well as comprehension and understanding of terrorism as a negative phenomenon. The development and development of effective counteraction and methods of combating a common international character requires an effective domestic and foreign policy, the ability of the proper, real, functional, purposeful action of the state apparatus in the application of countering terrorism, the effectiveness of socio-economic programs, and a wide range of measures in order to combat terrorism.

Keywords: threat, terrorism, counteraction, international security.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 5.

Постановка проблеми. Динаміка поширення та зростання терористичних тенденцій, призводить до того, що питання тероризму виходить на перший план організації міжнародної безпеки країни демократичного спрямування, незалежно від їх розвитку чи геополітичного розташування. У реаліях сьогодення розмах даного кровавого явища вражаюче деструктивний, що його досить справедливо прирівнюють до світової епідемії.

Смертоносні реальності війни, розв'язаної росією проти України, війна у Сирії, Лівані, військова агресія проти Ізраїлю демонструє кроваву руйнівну сутність тероризму, глобальність масштабів економічних, моральних, політичних і людських втрат.

Особливістю сучасного глобального світу є те, що тероризм, як негативне явище, своєю непередбачуваністю, жорстокою демонстративною агресивністю, руйнує всі цивілізовані гарантії міжнародного права,

безпеки світового співтовариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тероризм як суспільно небезпечне негативне явище вивчається багатьма суспільно-політичними науками. Його різнобічність і різновекторність є предметом наукових досліджень багатьох науковців та дослідників у різних напрямках. Зокрема, науково-теоретичним підґрунтям при підготовці наукової статті стали праці В. Антитенко, А. Братасюка, В. Ємельянова, В. Крутова, М. Погорецького, В. Сідака, С. Телешуна, А. Француза, О. Яценко та ін.

Формулювання цілей статті. Визначення і висвітлення даного негативного явища з точки зору традиційних та інноваційних напрямків протидії й боротьби з тероризмом. Визначення змісту базових категорій комплексного висвітлення умов і причин, що живлять дане явище – тероризм, розгляд і пропозиції стратегій протидії.

Виклад основного матеріалу. Крах

радянської імперії та її сателітів (Країн так званого Варшавського договору, Ради економічної взаємодопомоги) призвело до руйнації радянських конструкцій таємних таборів і інших закритих з грифом цілком таємно, закладів, а також підготовки терористів й їх груп з сторони спецслужб Східного партнерства. У даному контексті доцільно зауважити, що аналогічні, подібні конструкції мали місце й у країнах іншої полярності. Адже світ був практично до 21-го століття біполярним. Чітко проглядався, за показовою демонстрацією «взаєморозуміння» і «намірів дружби», антагонізм, створення військових блоків, таємна гонка озброєнь, розробка новітніх технологій озброєння, мілітаризація космосу і т.п.

Рушійна сила світового терору перейшла у дещо інше завуальоване русло. Адже наступником радянської облуди стала російська недоімперія, яка продовжувала сповідувати радянську мораль і комуністичні постулати. І демонстраційними їх маркерами є сьогодні повномасштабна війна проти України, втягування інших країн в орбіту третьої світової війни, полум'я якої вже горить і розгорається на світових просторах. Це вже категорія далеко не локальних військових гібридних конфліктів. Адже у кровавій жорній жорстокої війни поступово втягується все більше і більше країн, прямо чи опосередковано. Як можна та потрібно кваліфікувати з юридичної точки зору дії країн, виробничих структур і компаній, що поставляють мікросхеми та інші технології, які живлять російську військову машину, що сіє сотні тисяч смертей, не тільки в Україні, але як засвідчує реальність на інших континентах нашої планети. Для прикладу країни Близького Сходу, російська зброя використовувалась терористами і у Ізраїлі, російські терористи «вагнерівці» сіяли смерть у африканських країнах і т.п.

Після таких «підходів, позицій і ініціатив» є цілком очевидно, що сьогоднішній тероризм вийшов на новий рівень та реально демонструє загрози не одній, а багатьом державам, практично всьому демократичному світу. Новим і важливим елементом сучасного тероризму є детермінанта зростання смертельного потенціалу, а число жертв незрівнянно вище ніж за попередні десяти-

ліття в цілому.

Завдяки технічному прогресу та глобалізаційних процесів у економіці, не представляє проблем отримати всі необхідні похідні і матеріали для організації й проведення терористичних атак.

Зокрема потрібно застерегти, що наступним можливим полем терористичних викликів можуть стати комп'ютерні системи. І ці приклади вже не поодинокі у світі. Безкровні атаки з використанням інтернету вже мають місце, паралізують економіку, державні і приватні структури, заклади й організації, транспортні мережі і т.п., наносячи значний економічний та матеріальний збиток, моральні і психологічні розлади й порушення.

Ще є однією з дуже небезпечних складових тенденцій і наглядна демонстрація у інтернет-ресурсах, що слугує свого роду навчанням та пропагандою публікації матеріалів, схем, конструкції різної бойової техніки, інструкції з її експлуатації, виготовлення і закладці вибухових матеріалів, з детальними коментарями про їх використання для здійснення насильницьких терористичних дій.

Всі ці зазначення реально засвідчують та підтверджують, що сучасний тероризм, хоча і у опозиційних налаштуваннях до глобалізаційних світових процесів, але цілеспрямовано, з власною вигодою уміло їх використовує у своїй злочинній діяльності, що загрожує міжнародній безпеці.

У контексті вищеокресленого, важливим є так званий індекс тероризму, що представляє собою зазначення та аналіз у світі конфліктів, що проявляються через індикатори, які окреслюють сутність протікання даного негативного явища, його небезпеки для регіонального та глобального безпекового рівня, за рівнем напруги, від мінімальної небезпеки до складності загрозам міжнародної безпеки, максимального рівня, із значними тяжкими, катастрофічними наслідками.

За глобальним індексом тероризму Україна класифікується протягом більше десяти років як країна з «високою» терористичною небезпекою.

У той же час, доцільно звернути увагу на те, що практично за вказаний вище період, на одному і тому ж рівні постійно

знаходяться країни, які продукують (несуть) терористичні загрози, практично є джерелом терористичної небезпеки для всього демократичного світу.

Отже, справедливо виникає питання, а чому повинна бути така терпимість світового співтовариства до потенційної світової небезпеки і трендів, які загрожують планетарній безпеці людства – терористична агресія?

Поки міжнародна спільнота «активно рухається», «активно співчуває і розділяє небезпеку», «досягає повного розуміння тероризму», шукає способи «ефективної» протидії, комунікує активно щодо понять і розуміння визначення термінології слова, тероризм демонструє свою динаміку розвитку, поширюється та множить, демонструючи агресію, сіючи жах. На повну потужність залучає до своїх лав так звані «вагнерівські» терористичні угруповання, «Хамас», «Хезболлу», «Аль-Каїду» та ін. із залученням всіх компонентів «війни четвертого покоління». З інформації арабських ЗМІ, росія вербувала сірійських бойовиків для участі у війні проти України, серед найманців були і члени хезболи. ЧВК «Вагнер» і «Хезболла» у 2022р. домовились про відправку вісімсот терористів-бойовиків в Україну [1].

Досить показовою у даному контексті є позиція Ізраїлю [4], яка може, на нашу думку, мати свій позитив. Терористи всіх мастей і видів, й ті, хто їх підтримує й фінансує повинні розуміти, знати та відчувати, що невідворотність покарання за здійснені міжнародні тяжкі небезпечні злочини проти світового співтовариства існує, і вона реальна.

У повному розумінні цього слова, земля у них повинна горіти під ногами, а повсякденне життя бути пеклом, нетерпимість до них, постійно їх супроводжувати, а страх смерті жити у душі і серці до їх скончини.

Як приклади, до яких світовий демократичний соціум відносить і розуміє з позитивом, цілеспрямоване знищення кровавого лідера «Хезболли», визнаної терористичною організацією Насралли Х., головного архітектора терористичних актів 07.10.2023 р. Сінавара Ях'ї, операція «Гнів Божий» з ліквідації терористів з організації «Чорний вересень», що тривала цілеспрямовано майже двадцять років та інших.

Цілком реалістично, у контексті окресленої проблематики представник Ізраїлю при ООН Гілад Ердан звинуватив російських терористів, на чолі з путіним, у використанні при здійсненні терористичної агресії проти України іранських безпілотників для вбивства цивільних людей, постачанні зброї «Хезболлі» і т.п. [5].

Чи знищення США терористів світового масштабу лідерів і натхненників «Аль-Каїди» Осама бен Ладена, 02.05.2011 р. чи 02.09.2022 р. ватажка тієї ж організації терористів Аймана аль-Завагірі.

Світ повинен об'єднатися, керівники держав демократичного спрямування згуртувати спільні зусилля і можливості, продемонструвати розуміння історичної години, коли «божевільний недоімператор» загрожує світу ядерною зброєю, масовим знищенням.

Пріоритети розумного повинні бути переглянуті, найгостріші виклики локалізовані якнайскоріше всіма доступними методами. Приклади цьому наявні у повсякденній практиці боротьби з міжнародними терористичними загрозами. Основний акцент даної проблематики потрібно ставити на створення реальної коаліції з забезпечення миру у світі.

Терористи типу путіна й інші повинні усвідомити, зрозуміти та засвоїти назавжди динаміку демократичної сили боротьби зі світовими небезпеками. Це реальна прививка від терористичних синдромів, яка буде передаватись на генному рівні, і «хапальні терористичні рефлекси» відійдуть у вічність.

У реаліях сьогодення переважна кількість країн демократичного табору вважаємо за необхідне створення комплексної системи боротьби з терористичною загрозою на рівні світової спільноти.

На міжнародному та європейському рівнях потрібно змінити тенденції та підходи до формування дієвої співпраці у протидії й боротьбі з тероризмом. На рівні міжнародних організацій та груп від країн, у тому числі й України, у ці структури повинні входити і призначатись професіонали, які мають значний досвід роботи у цій сфері, професійний вишкіл й авторитет, а не формування у більшості з позицій непотизму, що маємо на даний момент, чи політичної

доцільності і т.п.

Особливі підходи і пріоритети повинні бути при обміні та опрацюванні інформації, роботи з нею, здійснення контролю проходження, відповідальності, організації належної, реальної взаємодії між спецслужбами та іншими правоохоронними органами. Ефективний, особливий контроль (спецконтроль) у організації протидії й боротьби фінансування терористичної діяльності. Адже, повинно бути зрозумілим, що фінанси для терору, це основа основ, живильна сила і фундамент для здійснення терору, закупівлі зброї, технічних засобів, оплати терористичних дій і т.п. Необхідно відмітити у контексті вищезазначеного, як один із ключових факторів протидії і боротьби з тероризмом повинна бути належна база нормативно-правового спрямування міжнародного характеру.

Для прикладу, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму та інші, направлені на регулювання окремих сфер, зокрема такі як: бойовий тероризм, ядерний тероризм, фінансування тероризму. Але, на наш погляд, ці важливі документи повинні йти у ногу з часом, мати реальну конкретику, а не декларативну складову і тяглість загальних понять.

Глобальна контртерористична стратегія ООН повинна бути важливим документом, що направлений на основні напрямки контртерористичної діяльності, це попередження, захист, переслідування та реагування. Документ повинен забезпечувати співпрацю держав-учасниць у запобіганні, протидії і боротьбі з тероризмом, у всіх його формах та видах, складається з 41 пункту. Але, що маємо у реальності, в умовах повномасштабної війни в Україні, кровавої, жакливої, де кількість жертв вираховується сотнями тисяч, де головний терорист світу, путін, сіє зло, погрожує світу ядерним ударом.

Головна адміністративна посадова особа ООН А. Гутерреш, що на даній посаді з 2017 р. прибуває з неанонсованим візитом у жовтні 2024 р. до російської Казані на триденний саміт країни BRICS, до головного терориста світу путіна, що перебуває під ордером на арешт від Міжнародного кримінального суду, тисне руку і кланяється міжнародному злочинцю, що є неприйнят-

ним.

Це якраз і є тим яскравим доказом подвійності стандартів світової політики. Але і на цей раз світові лідери держав та громадськість промовчали, і зробили респектабельний вид. ООН вже давно стала відстійником для бувших посадовців ЄС, перетворилась на імпотентну структуру. У підтвердження до даної сентенції, маємо яскравий приклад Українських реалій. Де провідна роль ООН? Створеної після кровопролитної другої світової війни у 1945 р., країнами з держав-співзасновниць, де Україна, яка на той час була у складі радянських республік, стала як самостійна країна однією з держав-співзасновниць ООН. Україна справно сплачує фінансові внески в ООН, як і 193 країни разом з нею. Але ми відзначаємо, що ООН давно перестала бути головним світовим безпековим гарантом. Весь світ платить значні фінансові внески на функціонування громадської практично бездіяльної організації з багаточисельними функціонерами, але всі потенційні безпекові виклики різного характеру та спрямувань відображаються тільки заявами про наміри. І сам статут ООН, який написаний ще в 1945 р., давно застарів та потребує змін у відповідності до реалій часу.

У ЄС потрібно реально зосередитись на реалізації дієвої, цілеспрямованої й ефективної політики запобігання, протидії та боротьби з тероризмом, шляхом підвищення взаємодії і співпраці з Інтерполом, Європоллом, Євроюстом та іншими міжнародними й регіональними структурами у окресленій сфері. Зосередити реальні зусилля інформаційного наповнення та реалізації інформації оперативних баз даних, їх закритості і синхронності контролю.

Позбутися волокити, витоків інформації, забезпечити надійність зберігання. Приклади сучасного досвіду, що має певні позитиви, має місце у досвіді США у представлений Національній стратегії протидії внутрішньому тероризму 2021р.

Це один з перших документів в історії США, стратегічно спрямований на усунення умов та причин внутрішнього тероризму [2].

Привернути увагу і налагодити та спрямувати імпульс реагування влади на стійкість внутрішнім викликам і загрозам націо-

нальній безпеці США від наявних викликів терористичної реальності, передбачаючи та застосовуючи комплексні запобіжні заходи.

Позитивними прикладами є і стратегії Великої Британії у забезпеченні національної безпеки країни, в основі яких основними є ключові цінності, верховенство закону, захист прав та свобод людини, демократична і відповідальна прогнозована влада, справедливість, рівноправність, свобода, толерантність. Ці базові принципи дають позитиви для добробуту й процвітання країни.

Розумні підходи до продукції, створення і формування коаліції держав, наміри та можливості створення Балто-Чорноморського союзу східноєвропейських держав, Балто-Чорноморської геополітичної вісі, як одне з можливих наддержавних об'єднань, в умовах багато полярного світу, війни в Україні і на Близькому Сході є чи не одним з найкращих способів забезпечення міжнародної безпеки.

Велика Британія показує третій у світі за величиною оборонний бюджет.

Високий світовий рівень запобігання протидії та боротьби з тероризмом, ефективну організацію роботи спецслужб у області оборони і безпеки, міцну позицію розуміння і взаємодію з НАТО.

Це засвідчує, що є реальна дієва база для боротьби з найгострішими викликами та загрозами національній безпеці. Великобританія продовжує активно співпрацювати зі своїми союзниками, європейськими з сусідніми країнами, структурами ЄС, з метою забезпечення безпеки і стабільності на європейському континенті [3].

Література:

1. Залива П. Хто такі ХАМАС і Хезболла та чому вони воюють проти Ізраїлю. 09.10.2023 р. URL: https://24tv.ua/viyuna-izrayili-zaraz-hto-taki-hamas-hezbollah_n2407285 (дата звернення: 10.10.2024)
2. Бокенко В.М. Удосконалення системи боротьби з тероризмом: досвід США. Інформація і право. №3 (38). 2021. с. 149-154.
3. Амро А.Н. Становлення та розвиток системи державного управління у сфері національної безпеки: міжнародно-правовий аспект. Дис. докт. філософії. 281 Київ. 2021. 224 с.
4. Усі проти всіх. Що відбувається в Ізраїлі та у світі після початку війни на Близькому Сході. РБК-Україна. 21.10.2023 р. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/usi-proti-vsikh-shcho-vidbuvaetsya-izrayili-1697842564.html> (дата звернення: 10.10.2024)
5. Постпред Ізраїлю в ООН – Лаврову: росія вбиває цивільних українців іранською зброєю. UKRINFORM. 24.01.2024 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3817524-postpred-izrailu-v-oon-lavrovu-rosia-vbivae-civilnih-ukrainciv-iranskou-zbroeu.html> (дата звернення: 10.10.2024 р.)

References:

1. Zaliva P. Who are Hamas and Hezbollah and why they are fighting against Israel. 09.10.2023 URL: https://24tv.ua/viyuna-izrayili-zaraz-hto-taki-hamas-hezbollah_n2407285 (Accessed October 10, 2024)
2. Bokhenko V.M. Improvement of the system of combating terrorism: the experience of the United States.

Висновки. Тероризм є однією з найбільш жорстких і небезпечних форм злочинної діяльності, яка має високу суспільну небезпеку і вкрай негативно впливає на законність, правопорядок, стабільність держави. Запобігання, протидія, боротьба з тероризмом потребує комплексного підходу, який повинен передбачати такі основні складові чинники, як реальне нормативно-правове законодавство направлена на локалізацію тероризму як на міжнародному так і регіональному рівнях, розкриття, супровід кримінальних справ, розшук та переслідування терористів, реальні заходи, спеціальні комплексні програми по усуненню умов та причин, що можуть сприяти терористичним викликам і ризикам. Реальні спеціальні заходи протидії поширення терористичної ідеології як на міжнародному, так і регіональному рівнях.

Міжнародну та регіональну співпрацю, розробку спільних стратегій боротьби з тероризмом, встановлення жорстких, всебічно контрольованих, економічних і помітних санкцій відносно країн-терористичної лояльності, і безпосередньо країн, що несуть всі терористичні загрози.

Разом з тим, лише на окреслених рекомендаціях ми не повинні зупинятись, повинно бути цілком зрозумілим, що вони не можуть бути вичерпні. Реальним світовим процесам властиві закони діалектики. Необхідно шукати все нові підходи та шляхи вирішення проблематики терористичних загроз й викликів, що і ставилось за мету у намаганнях висвітлення квестії дослідження у даній статті.

Information and Law No. 3 (38). 2021. pp. 149-154.

3. Amro A.N. Formation and Development of the System of State Administration in the Sphere of National Security: International Legal Aspect. Dis. Doc. Philosophy. 281 Kyiv. 2021. 224 p. (in Russian).

4. All against all. What is happening in Israel and in the world after the start of the war in the Middle East. RBC-Ukraine. 21.10.2023 URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/usi-proti-vsih-shcho-vidbuvaetsya-izrayili-1697842564.html> (Accessed October 10, 2024)

5. Israel's permanent representative to the UN to Lavrov: Russia kills Ukrainian civilians with Iranian weapons. UKRINFORM. 24.01.2024 URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3817524-postpred-izrailu-v-oon-lavrovu-rosia-vbivae-civilnih-ukrainciv-iranskou-zbroeu.html> (Accessed October 10, 2024)

Стаття надійшла до друку 16 жовтня 2024 року